

consilio. et defensione. i. defendendo homicidam suis verbis: ab illis qui volebant ipsum retrahere vel impedire. l. distin. si quis viduam. Vel defensione. ut cum advocatus defendit reum in causa criminali: ubi accusator si non pbauerit tenetur ad talionem fm glo. Ray. Vel defensione. id est dissuasiōe. ut si q̄s dissuadendo retrahat a bono proposito hominem volentem alium a morte liberare fm Ray. Et hoc intelligit eius glo. quando corrupta intentione sit. Nam si mater filium volentem aliquem liberare a periculo mortis retrahat vel dissuadeat. quia timet ne filius ibi inficiat. parum vel nihil peccat.

¶ **Q**uod liceat clericis interficere suum inuasorem? Rñ. clericus q̄dez possunt sicut et laici vim repellere defendendo se et sua. ar. extra eo. signifi. c. l. ij. Quod si clericus ita inuadatur q̄ aliter mortem vitare non possit. nisi occidat vel mutilet inuasorem: hoc faciendo non est irregularis. ut in de. si furiosus. c. ij. eo.

¶ **Q**uid si aliquis se defendendo excesserit modum in defendendo: quia cum euadere posset vulnerando occidit: voluit enim occidere. Nunquid veniat puniendus. Questio est notabilis et quotidiana. Sal. in. c. j. de pa. te. in vli. feu. dicit singulariter. q̄ licet ille non veniat puniendus pena mortis puniet tñ de excessu arbitrio iudicis. qñ est valde notandum.

¶ **A**n autem p rebo saluandis liceat clerico occidere? Rñ. fm Panormitanum in. c. suscepimus. q̄ non licet aliter res saluari non possint. imo potius debet sustinere omnem iacturam rerum. et nullibi ita bene pbat hoc dictum: ut ibi fm Panormitanum. Defendendo tamen ipsas res: non pbibetur. ut in. c. olim. el. j. de re. spon. tamen p defensione rerum licet clerico manus inticere et defendere cum baculo et gladio: non tamen: ut pcedat ad sena. ut ad occisionem. Vide ad predicta quod notat idem Panormitanus in. c. ij. extra eo. ppter verba tex. ibi se et sua. q̄ tunc excusat ab occisione furis etiam nocturni. quando fecit vt liberaret se et sua. ergo p rebo tñ liberandis non licet occidere furem etiam nocturnum. Nam ista ponitur copulatiue. Non sufficit ergo altera pars. Et ita tenet glo. xxij. q. iij. in principio. Et aduerte q̄ nemo ponderat istum tex. q̄ sit contra opinionem legistarum. ut in. l. furem. ff. de sic. Et maxime contra Bar. in. l. j. c. vnde vi. dicunt enim communiter. q̄ si bona aliter saluari non possint: licitum est occidere furem. Sed possumus dicere. saluando opinionem legistarum q̄ loquunt in foro contentioso seculari. h̄ ppter hoc non evitatur peccatum. Nota etiam ex dicto. c. ij. q̄ ubi latro vel fur potest comprehendendi: non potest impune occidi. Et ex hoc debet limitari tex. iuris civilis. in. l. itaq. ff. ad. l. acq. r. c. si perfodiens. extra eo. ut nocturnus latro possit occidi. quando. s. non potest comprehendendi sine occasione. Et multum pondera literaz ibi comprehendendi poterat: que non refertur ad illum. cui damnum fur conabat inferre: h̄ loquitur generaliter.

¶ **Q**uid aut si clericus possit aliter mortem vitare. puta fugiendo. an clericus teneatur fugere. an p̄o possit arma mouere? Pro hoc tex. in dicto. c. olim Nam p defensione reru licitum est arma mouere. ut ibi. ergo fortius p repulsiōe iniurie psonalis. Nam iniuria est fugari. et iniuria quelibet psonalis videtur maior qualibet iactura reru. l. in seruo rum. ff. de pe. Aliqui tamē distinguunt inter qualitatem psonarum. ut dicit Panoz. in. c. sicut dignum. extro eo. ut si miles aggrediat rusticum. debet rusticus fugere: si potest quia non est verecundia militem fugare rusticum. Alij vt Bar. videntur tenere: q̄ non teneatur fugere quia semp fugiendo est verecundia. Sed Panoz. dicit. q̄ ista p̄ forte est vera de iuris rigore. licz in foro anime alia pars sit tutior.

¶ **Q**uod liceat persone p̄uate hominē peccatorem occidere? Rñ. q̄ non. vnde Augu. primo de cini. dei. Qui sine aliqua publica administratione maleficum interfecerit: velut homicida reputabitur. Nam occidere malefactorem licet: in quatuor ordinat ad salutem totius cōmunitatis. Et ideo ad illos tñ pertinet quibz cura cōmittit cōmunitatis seruande.

¶ **Q**uod alicui liceat se occidere? Rñ. q̄ non. vnde Augu. ubi supra. Quod dictū est. Nō occides. intelligitur de homine. Nec ergo alterum: nec te. Nec enim aliud q̄ hominem occidit qui se occidit. Nec obstat q̄ Sanson se cum hostibus occidit: vt habetur iudi. xvj. qui tamen numerat in sanctos. Ad hebre. xj. q̄ vt dicit Augu. hoc sibi spiritus dei latenter suggestit. Et eandem rōnem reddit de quibusdam senensis sanctis. Nō obstat etiam q̄ Razias qui se occidit laudatur: quia ex hoc non laudat: sed p̄pter zelum legis. y. Wachab. xij.

¶ **Q**uod liceat mulieri se occidere ne ab alio corrumperet? Rñ. q̄ nō. De hoc vide s. furtū.

Homicidium. ij. quod

Homicidium. ij. quod cōmittit p̄silio vel mandato. Homicidium q̄dē p̄silio intelligit fm p̄o. de p̄silio exhortatiōis: vel approbatiōis q̄ homicidium fieri debeat. Non aut de r̄sione sua generali sue opinionis. vñ si querēt. An chistiano liceat occidere paganū vt iudici malefactorē. Rñ. deat q̄ sic. Sic tamē r̄ndens nō peccat: nec sit irregularis: nisi talis pbabiliter videat q̄ index ille vel bellator fm eius cōsiliū velit agere. Et sic fecit. Et fm Dou. p̄t dici q̄ puniat eū fm q̄ ius dicitauerit: dūmō nō expmat q̄ puniat eum ad sanguinē vel mortē Sed archi. in. c. ois. iij. dist. dicit hoc verū qñ crimen nō iminet puniendū. Alioqn si ex p̄silio suo sez r̄ndendo: siue in speciali: siue i generali sequit p̄pinquū homicidium: irregularis ē fm Do.

¶ **Q**uid si quis non consuluit homicidium. sed consuluit aliquid. vnde secutum est homicidium? Rñ. fm Inno. si verisimiliter potuit extimari q̄ in de sequeret mors: irregularis est. vt si suavit iactum machine: vel baliste: vel q̄ eat ad capiendū castrū: quod non poterat defacili capi: sine morte

reio q̄ medi impo...
vt ipsum admet...
m.
o: qui solido...
facit ad eum...
i. Alij. de an...
is p̄fictio...
i vo hoc faci...
de. tunc pecc...
eio: carus. Idem...
fidem t̄mor...
n talis licz...
vericus. nec...
hoc q̄ vadat...
inenda.
ator domo...
ut bereat. si...
a. c. pona...
eg fuit...
ut ille...
reid. ad...
extrane...
beat q̄...
es a b̄p̄o...
om tñ...
a r̄aliter...
vt r̄ntat...
c̄ licet...
nat cum...
quis con...
vt verba...
b̄r̄auctate...
re: contra...
sentat de...
nar q̄ fuit...
reticus dicitur...
stis occide...
strimone...
cat in d̄u...
vt in. c. h...
et hoc. Et...
a cōm...
ūijs bona...
ta sunt...
nō ad...
eum cō...
regmas. Sed...
c̄ licet...
na. vt dicit...
d̄ post...
as. l. de...
l̄a potest...
nō s. d̄...
m̄icidium. Prim...
inter quid...
de facta...
et verbo...

aliorum non est sibi imputandum. Et hoc per primam regulam. Si autem dicitur clericus illicite faciebat rixam. tunc est irregularis per tertiā regulam. Panormitanus tamen dicit quod tale homicidium imputatur clerico ubi amici vel consanguinei eius interfecissent inimicum illius clerici. Secus si superuenissent inimici illius cum quo clericus disceptabat. quia tunc homicidium per illos commissum non imputatur clerico. Ratio diversitatis quia primo casu homicidium commissum fuit intuitu clerici. h secundo casu commissum fuit propter inimicitiam que erat inter illos. Et hoc notatur quod factum amicoz sibi imputat seu sanguinem eorum ad irregularitatem. Et propter hoc caueat ubi clericus a rixa.

Secundo quero quid de magistro qui causa discipline verberat discipulum: qui ex verberatione illa mortuus est. An talis magister sit irregularis. Quidam dicunt quod sic quando ex illo vulnere est mortuus. Ad hoc d. c. presbyter. Sed quibusdam alijs videtur quod si iste adhibuit diligentiam debitam et non excessit modum in peccando non videtur irregularis per primam regulam. Nam hoc est indubitatum quod magister pater et hmoi pater verberare sibi subditos. ut dicit Asteu. li. j. t. xvij. quod verberare aliquem non licet nisi habenti aliquam potestatem super eum qui verberatur. Et quod filius subditus potestati patris. et fuit potestati domini. ideo licite verberare potest pater filium. et dominus suum causa correctionis. Eodem modo magister discipulum. ut quotidie videmus. Si ergo isti dant opam rei licite verberando et adhibent diligentiam quam debent: non excedendo modum et non peccando in capite vel hmoi locis periculosis. ut fuit in casu d. c. presbyter. patet per primam regulam quod talis non est irregularis. Non obstat. c. si quis non iratus. xv. q. j. ubi textus loquitur de illo qui propter disciplinam aliquem verberavit. vel alicui palmam dedit. et casu mortuus est et quod talis est irregularis. Nam glo. ibi dicit. quod ille textus debet intelligi: quando ille excessit modum in corrigendo. Secus ergo si non excessisset modum ut ponimus in casu nostro. licet per incuriam discipuli. vel ignorantiam. vel negligentiam medicum: iturus sit. Secus dicendum de illo qui alium percutit vulnere non mortifero et dabat opam rei illicite si inde mors sequitur ex impericia medici. vel incuria infirmi et huiusmodi irregularis enim est per tertiā regulam. Non ob. glo. in. c. exhibita. eo. ti. quia loquitur in casu illius capituli. scilicet de puero iacente lapidez. de quo infra. q. xj. Et ibi Panorm. dicit quod talis puer non erat in culpa. et ideo non imputatur ei mors sequens. presertim cum impetia medici et incuria patris ille mortuus sit.

Tercio quero. Donec quidam clericus vicinam pregnantem percutit. vel per descensum parietis ad se venire fecit causa libidinis et dum recederet cadens per descensum parietis abortiuit. an sit irregularis. Dic per tertiā regulam. quod dabat opam rei illicite tenetur de omni casu fortuito secuto. ut dicto. ca. de cetero. Idem tenet Guil. de laud. in suo sacramento.

Quarta questio. Quid de casu qui habet in dicto. c. tua. ubi quidam monachus qui quadam mulierem a tumore gutturis curare volens. cum ferro eundem tumorem aperuit. ea instruendo ne se vento exponeret villo modo: sed mulier mandato eius contemptor: exposuit se incaute vento et mortua est. An dictus monachus sit irregularis? Dic quod sic per tertiā regulam: quod dabat operam rei illicite. scilicet curie. Nam clericis prohibetur dicta ars ubi intervenit incisionem vel adustionem. ut in. c. sententia. ne de. vel mo. Et ideo quantumcumque ille monachus de contigentibus nihil omiserit irregularis efficitur. Et ideo dicit Panorm. in dicto. c. tua. quod quatuor debent concurrere: ut mors infirmi non imputetur medico. Primo quod istud officium curie sibi conveniat: ut quod sit laicus. non ergo clericus vel religiosus. Et licet dictum capitulum tua. loquatur in monacho quod fuit in facto: tamen etiam intelligitur in quod libet clerico seculari: eadem ratione. Secundo requiritur quod sit peritus. unde non sufficit quod appellet se medicum. Tercio requiritur quod exhibeat omnem diligentiam secundum artem suam. Quarto quod informet egrum de his que sunt propria egritudini. His ergo servatis eventus mortis non imputatur medico. aliter secus. Si ergo clericus vel religiosus quantumcumque peritus et quantumcumque cesset culpa: exerceat artem curie. et sequitur mors irregularis est: quod dabat operam rei illicite: etiam si pietatis intuitu illam exerceat. Et Panorm. in dicto. c. sententia. intelligit non solum de clericis existentibus in sacris: verum etiam in minoribus sufficienter beneficiatis. Caveant ergo clerici vel religiosi ne exerceant artem curie: que adustionem vel incisionem adducit: quia si in de se quatur mors etiam sine culpa eorum efficiuntur irregulares.

Quinta questio. Quid de monacho qui ludendo arripuit mulierem pregnantem: etiam leuiter perzonam que occasione huius abortiuit. An sit irregularis. Dic per tertiā regulam quod sic. Et per in. d. c. licet ex. l. r. Et dicit ibi Panorm. singulare verbum quod in dicto casu: si fuisset maritus mulieris vel frater vel persona pieta. et ludus fuisset levis. tunc mors eis non imputaretur. Et sic concluditur. quod ludus levis etiam cum muliere pregnantem: non est prohibitus si persona est honesta et pieta. Et tunc non imputaretur abortus sequens. et hoc est valde mirabile. quod ex eodem facto unus fiat irregularis. aliter non. Et hoc ideo est quod unus dabat operam rei illicite. Alii dicunt. Idem dicendum est de ducete coreas vel huiusmodi cum pregnantem si sequatur abortus. Nam si talis est clericus vel religiosus. tunc esset irregularis per tertiā regulam. Si autem secularis concurrentibus circumstantiis que requiruntur ad coreas non esset irregularis. aliter secus.

Sexta quid de eo qui incidit arborē. nihil de contingentibus omittendo. dicendo cane fortiter et tempestive clamando. et vnde circumspiciendo. tamen sequitur homicidium. An sit irregularis. Dic quod si iste dabat operam rei licite. ut quod arbor erat sua. non est irregularis per primam regulam. Secus si erat aliena et tunc est irregularis per tertiā regulam quod dabat operam rei illicite.

Septima. Quid de sacerdote qui pulsando

cidium tercio. finali: est in per intentionem. ra evidentiā huius nante potestatem. An sit irregularis. Dic per tertiā regulam quod sic. Et per in. d. c. licet ex. l. r. Et dicit ibi Panorm. singulare verbum quod in dicto casu: si fuisset maritus mulieris vel frater vel persona pieta. et ludus fuisset levis. tunc mors eis non imputaretur. Et sic concluditur. quod ludus levis etiam cum muliere pregnantem: non est prohibitus si persona est honesta et pieta. Et tunc non imputaretur abortus sequens. et hoc est valde mirabile. quod ex eodem facto unus fiat irregularis. aliter non. Et hoc ideo est quod unus dabat operam rei illicite. Alii dicunt. Idem dicendum est de ducete coreas vel huiusmodi cum pregnantem si sequatur abortus. Nam si talis est clericus vel religiosus. tunc esset irregularis per tertiā regulam. Si autem secularis concurrentibus circumstantiis que requiruntur ad coreas non esset irregularis. aliter secus.

Homicidium. iij.

gravis penitentia est imponenda. extra d. bis q. si. oc. de infantibus.

VAn autem istis penitentia publica vel occulta dari debeat. Vide s. Confessor. j. in pn.

VQuid si quis habeat ceruum vel leonem qui aliquem occidit. Rñ. fm Innoc. non videtur irregularis: dummodo malitiam vel culpam in morte non habuerit. ar. l. dist. hij qui arborē. z. c. sepe.

Homicidium. iij. De pena et irregularitate homicidarum. Rñ. fm Ray. Si homicidium committitur verbo. scz precepto. consilio. vel defensione: pena est irregularitatis que etiam post peractam penitentiam impedit. pmouendum: z. deicit pmotum. l. dist. si qs viduam. Et intellige defensionem: quando homicidam defendit: vel etiam dissuadendo eis q. volebant defendere occisum. Si tamen corrupta intentione hoc fecit. De pena vero homicidij facti commisi. Distingue. Nam quatuor modis potest committi. Primo quidem si est commissum pro iusticia z. recto processu z. intentione. Et tunc non committitur culpa: sed potius facies meretur: nullo minus irregularitas contrahitur que similiter impedit pmouendum et deicit pmotum. l. j. dist. aliquantos. nisi hoc fuisset factum ante baptismum de quo vid supra Sigamia. Quicquid ergo in tali casu fuerit iudex aut aduocat: siue p. actor: siue p. reo. scz cum actor obligetur ad taliones: quia agendo pro reo agitur contra actorem fm quosdam. unde si sequitur effectus est irregularis. et indispensabilis: nisi per papam. Item affessor. testis. notari? scribens sententiam. vel proferens sententiam. vel scribens attestaciones. vel legens dum publicantur. vel scribens: vel dictans litteras p. vindicta sanguinis. omnes hij irregulares sunt: quia cooperant in mandato sententie fm docto. in. c. sententiam. ne deri. vel mona. Et hoc si secutus est effectus. scz mors vel detrucatio membrorum. Aliter tales nullam irregularitatem incurrit etiam episcopalem: prout voluit. d. d. Et hoc expresse voluit Panoz. in dicto. c. sententia. z. in ca. clericis. ne deri. vel mona. vbi facit vnam pulari theoricam. q. per solam mortem seu membrorum detrucationem quis incurrit irregularitatem. Secus ergo si sequatur alia vindicta sanguinis. Et in. c. si aliquis. de homi. dicit. q. nunq. contrahitur irregularitas nisi actu homo interficiatur: vel mutilet. Et sola enim voluntate non est quis irregularis. Quod etiam tenet Sof. Et quo sequitur. q. si quis voluit interficere hominem vel venenare. z. etiam ppinauerit venenum z. fecit quod potuit ad mortem: si mors non est secuta: non est irregularis. licz glo. in hoc ultimo in. c. periculose. de pe. dist. j. dicat. q. talis est irregularis. S3 Panoz. ad dictam glo. respondet q. loquitur in irregularitate que contrahit ex peccato: non autem in irregularitate indispensabili. Ad d. d. dic q. dictam suum nullo iure cauetur. Item omnes de familia rectoris qui vadunt ad associandum male-

factorem: cum ducit ad mortem. siue equestres. siue pedestres. cum vadunt p. defensione si oportet: vtiq. sunt irregulares. Qui etiam trahit ad cordam vel torturam reum ad fatendum maleficium. Et ex hoc fatet z. occiditur: irregularis est. Qui etiam acuit vel ponat magnariam: cum qua quis est decapitandus. vel ponat scalas. vel funes. p. aliquo suspendendo: similiter est irregularis. qz quilibet horz dat eam ppinquam morti alterius. di. c. si quis viduam. Secus de eo qui fecit scalas vel funes vel gladium: nō ad mortem inferendam sed ad omnes vsus. Et casu postea aliquis vtiq. ipsis ad. occisionem. xxij. q. v. de occidendis. Item si quis aliquid facit vel dicit: unde acceleretur alicui mors: licet omnino esset mortuus: efficitur irregularis. si hoc est certum. puta. voluit infirmum vt citi? mori. vel dicit decapitatio. vt ponat caput in cippoz ex hoc citi? ponit. vt dicit sateliti vt aptet magnariis: ne recipiat plures ictus. z. fit vt cito expediat z. hmoi ar. d. c. si quis viduam. secundo principaliter si homicidium factum sit necessitate. Et tunc dupliciter. quia aut necessitas est inuitabilis. aut euitabilis. Si quis occidit vel mutilat ex necessitate inuitabili. id est ita artatus. vt angustatus. q. nec fugere. nec clamare. nec aliter poterat se inuare: nisi occidat vel mutilet non est talis irregularis. extra eo. si furiosus in clerici. Sed si hoc faceret ad defensionem parentum. vel sororum. vel aliorum non euaderet irregularitatem. z. hoc videtur expresse per tex. in dicta clem. vbi dicitur. Si furiosus. aut infans. seu domus. hominem mutilet vel occidat: nullam in hoc irregularitatem incurrit. Et idem in illo censens q. mortem aliter vitare nō valens. suum occidit vel mutilat inuasorem. hec ibi. Nota ibi mortem. ppriam: non ergo alienam.

VQuid autem si poterat euitare mortem: sed nō mutilationem alicuius membri. An sit irregularis: occidendo vel mutilando inuasorem. Ray. tenet q. sit irregularis. sed cardinalis in. d. clerici. tenet verius q. non. quia ibi equiparantur mutilatio z. occisio: quo ad contrahendam irregularitatem. Et sic idem debet esse quo ad eam euitandam. Item si fugere posset: sed fugienti poterat imminere periculum. puta casure. vel velocionis cursus inimici sequentis: qui audacio? factus. ppter fugam: potest defacili fugientem a tergo vulnerare z. occidere. Et sic tali periculo: non tenetur fugiens se exponere. Nam qualitas temporis z. loci non patitur plenius deliberandi consilium. ff. de exerc. l. j. z. qd. dictū est de infante q. nō est irregularis. de an. dicit q. idem est de maior septennio: si nō est doli capax.

VQuid autem si quis mortem vel mutilationem ppriam euitare non valens occidit vel mutilat. h. dabat operam rei illicite. puta inuentus est de nocte: cum quadam muliere vel huiusmodi. z. affines illius mulieris reppererūt eum in domo. qui eum armis aggressi sunt. z. ille se defendendo occidit vnum ex illis. An sit irregularis. Dubium facit: quia ille dabat operam rei illicite. z. sic per re-

Homicidium. iij.

sanguinis sint irregulares: **R**espon. panomita. in. c. sententiam. ne cleri. vel mo. de mente Inno. dicit q̄ interessentia non facit quem irregularem: nisi interesset auctoritatem prestando. Idem si p̄staret auxilium. consilium. vel fauorem: aut opera vt patet ex notatis in. c. sicut dignum. extra eodē. Dicit etiam Hosti. q̄ si ad clericum spectat iurisditio: nullo modo debet interesse vindicte sanguinis: ne videatur prestare auctoritatem: vt in. c. ex literis. de ex. pre. Hoc tamen Panomita. restringit in clericis interessentibus ex sola libidine: seu voluntate. Non enim debent prestare presentiaz istis eis prohibitis: sicut nec alijs spectaculis: vel conuiujs coniugiorum: vt in. c. presbyteri. xxiiij. di. et in. c. non oportet. de conse. di. v. Secus aut̄ puto in interessentibus ex iusta causa. puta. quia sociant iusticiam ad p̄forandū: ne incidat in desperatōnem: et vt p̄fortent eum ad patientiā: sicut obseruat̄ in multis locis.

Sed nunquid iudex si non liberat hominem a morte iniusta: cum potest. et prelati si nō pascant fame morientem cū potest erit irregularis: si mors inde sequatur? **R**espondit v̄s. q̄ non. licet grauiissime peccent. quia lex promotionis factum requirit. xv. q̄one. j. si quis non iratus. Sed quibusdam alijs videtur q̄ predicti non euitent irregularitatem. quia in dictis casibus: non solū est omisio: sed etiam commissio. Et ad hoc facit: quod notat **A**steñ. li. vj. tit. xiiij. vbi dicit: q̄ ille qui hominem a morte liberare potuit: sed noluit: nō est inuicinis a culpa homicidij. allegat. c. sicut dignum. S. illi autem. extra eo. ar. di. lxxv. facietis. et. xiiij. q̄one. iij. nō inferenda. et. c. qui potest. Et hoc q̄ndo constat illum iniuste occidi. de peni. di. j. periculose. Et licet aliqui intelligant hoc de iudice: qui debet ex officio defendere: quia ille solus ad hoc tenetur ex precepto. xiiij. q̄one. v. Qui malos. et. q. iij. forte. Consilium tamen sanum est fm **H**off. et **H**ostien. q̄ quilibet etiam priuatus hoc faciat: si sine periculo suo hoc possit facere propter premissa iura.

Quid si clericus tradat latronem iudici seculari: petens etiam cum protestatōne q̄ eum puniat citra sanguinis effusionem: et postea iudex procedat vsq̄ ad sanguinis effusionem. An sit irregularis? **R**espondit **A**steñ. lib. vj. tit. xiiij. q̄ non sit ex hoc irregularis. Aliter daretur pluribus materia clericos expoliandi et trucidandi: si propter metū illum non auderent conqueri: nec etiā nocet si clericus ad conuincendum latronem dederit signa. de hoc est tex. in. c. prelati. extra eo. lib. vj. Predicta tamen quidam limitant: quādo alio modo talis clericus res suas non potest recuperare. Et q̄ndo mortem non intendebat: et premissa protestatione. Et si sua intentio erat maculata fieret irregularis: si mors vel mutilatio membrū inde sequatur.

Quid si post occisionem letetur et ratū habeat? **R**ñ. **H**ostien. vt recitat **A**steñ. vbi s̄. q̄ ratihabitio retrahat: et mandato equipatur: q̄ in malificijs

generaliter attendit. Et hoc intelligit **A**steñ. vey esse si gaudeat de morte p̄sone. Secus si de maleficiij punitōne letetur: et deo regratietur et p̄sone cōpatiatur.

Vtrum nō reuelans tractatū homicidij: sit homicidia si sequat̄. **R**ñ. Panoz. in. c. petrus. e. t. refert aliquos dicere q̄ nō: sed sufficit q̄ p̄hibuerit. **J**o. an. distinguit. q̄ aut dolose nō reuelat: tunc imputat ei homicidij. Aut nō dolose nō reuelat. Et tūc non erit homicida. Panoz. tñ p̄sult: vt reuelet. Nam p̄pter opiniones diuersas in hac materia: saltē in foro anime: imputaretur culpabilis. **Q**uid si clericus scribat q̄ aliquis capiat. et ex illa captione sequit̄ mors: vel truncatio membrorum. Ipso tñ ignorante et factū et causam. An sit irregularis. **R**ñ. **H**ostien. dicit q̄ sic: q̄ debuit suspicari hoc posse euenire.

An aut̄ ex qualibet mutilatōe inducat̄ irregularitas. **R**ñ. **L**ard. in. de. si furiosus. extra eo. post **L**and. dicit q̄ non. S̄z solum cū mutilat̄ aliquod de principalibz membris. Et fm Panoz. in. c. j. q̄ de. vel vo. ex sola effusione sanguinis nō causatur irregularitas.

An aut̄ digitus sit membrum. **R**ñ. **B**ar. in. l. ij. ff. de pu. iudi. p̄cudit membz appellari: q̄d habet officij separatū et distinctū ab alijs. vt oculus. ly. di. si euangelica. vel manus: aut pes: vt in aut. h̄ nouo iure. **L**. de ser. fu. Digitus aut̄ nō est membrum. h̄ ps membra. Ad hoc tex. bonus. lxxix. di. singula. vbi appellat̄ membra: q̄d h̄z officij distinctum. Et sic incidens alicui digitū: nō est irregularis. Secus si totā manū: vel pedē: vel oculum.

Quid aut̄ si quis debilitauerit membrū: ita vt quasi sit inutile: nō tñ detruncat. nunquid effectus sit irregularis. Dubiū facit: quia paria vident̄ nō esse: et inutile esse. **R**ñ. Panoz. in. c. cum illorū. de sen. excom. dicit q̄ differentia est inter truncatōez membra et mutilationez. Et vt diuersa ponunt̄ in d. de. si furiosus. Et truncatio dicit̄: totalis membri abscissio: seu diminutio. Mutilatio v̄o: quando in totū membrū non abscidit̄: sed ex percussione impedit̄ eius officij vtputa. in tibia percussus: nō valet mouere pedem: et quodlibet istoz inducit irregularitatem fm eū. Sed idem Panoz. in. c. clericis. ne de. vel mo. et in. d. c. j. tenet expresse contrarium: dicens. q̄ membrū debilitatuz valet saltent ad decorem. et in penis fienda est mutio: interpretatio. Idē sentit **L**al. fm eū. Sed **S**uil. de land. in suo sacramentali dicit q̄ nō soluz occidens: vel mutilans membrū est irregularis: sed etiam reddens membrū inutile: dūmodo sit de principalibz. Et de illis qui redderent hominem deturpatum et inutilem pro diuinis officijs exercendis. Et idē si quis faciem alterius deturpet: vel verberet: licet aliter non sit mutilatus: si tamen ex huiusmodi deturpatione efficiatur inhabilis ad premissa p̄pter scandalum: ipsum credit esse irregularem. Et idē si sibi faceret maculam: vel aliud impedimentum in oculo: etiam sine erutione. Secus si membrum omnino occultum sibi auferret. puta. digi-

tum unius pedis: vel testiculum: sine alia magna debilitate: vel deformitate. Nec omnia pbantur

lv. distinctone. per totus. hec Guil. Et hec opinio videt valde ratonabilis.

Qui percussit mulierem pregnantem: vel dat ei aliquid vt faciat abortum. Si ex huiusmodi percussione: vel rei datione illa abortitur: si iam erat formatus fetus: est irregularis. Secus si noduz erat formatu puerperu.

Quid si dubitetur. Vtrum ex percussione: vel resumptione securus fuit abortus: vel ex alia causa: vel vtrum esset puerperium formatum vel no. Si probabiliter dubitatur: debet a promotone r misterio abstinere: ne periculo se comittat. Si autem habeat temerariam opinionem: eam depolat.

Quid si plures reperiuntur in pugna: in qua aliqui sunt interfecti: vel mutilati et nescitur a quibus Respon. fm Ray. q. tum ad irregularitatem omnes censentur irregulares. Et qui sunt ex parte iniuriantium. et qui sunt ex parte recipientium: si illi erant clerici: et sic illicite mouerunt arma. disti. si. si quis post. Sed Archi. xxij. questione vltima. c. si. dicit q. istud dictum Ray. quidam intelligunt quando clerici erant in culpa. Nam si defenderet se vel socios necessario: licet aliqui a defendentibus sit interfectus: et alia parte: reliqui qui non interfecissent: nec interfectores iniuassent: non essent irregulares: licet voluntatem occidendi habuerit quia lex promotione factum requirit. Ipe tamen Archi. distinguit inter repellentem et inferentem vim: vt repellens: ex dispensatione promoueat: r tolleretur in susceptis: dum tamen constet eum non percussisse. Inferens secus: quia in culpa est.

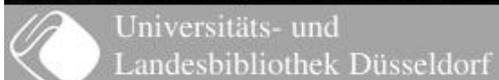
Dicit etiam Archi. fm Inno. et Hosti. q. si quis percussit aliquem in bello iusto. si non sit inde mortuus vel mutilatus suis ictibus: non efficitur irregularis: etiam si alij occiderit: dummodo non pucauerit eos. extra eo. significasti. el. ij. Addit tamen Inno. q. si animo occidendi percussit aliquem: licet non letaliter: s. alij postea occidunt: est irregularis. r de hoc videt casus in dicto. c. significasti. ex quo eliguntur tres casus singulares. Primus q. si qs percussit non letaliter: si animum occidendi habuit: et ex alioz vulneribus percussus expirauit irregularis est. Secundus qui alium letaliter percussit: licet ab alijs fuerit extinctus multo fortius irregularis est. Tercius si no apparet: an letaliter: sed etia percussus ab alijs obiit: r no apparet ex cui? vulnere decesserit irregularis est.

Quid autem si quis percussit non letaliter: apparet tamen q. ex percussione sua non poterat iste fugere: vnde fuit occisus a parochianis. nunquid sit irregularis? Hosti. dicit q. sic. quia pstitit causam homicidio. Et ita communiter transeunt doc. Sed de hoc Panormitanus dubitat in dicto. ca. significasti. Nam cum liceat clerico pro defensione rerum percutere. licet non letaliter: tunc si iste insitit rei licite non debet euentus mortalitatis sibi imputari: cum ipse in homicidio non reperiatur.

vnde posset dici. q. quod ad penam: no debeat iste teneri: sed quo ad cessatone a diuinis. Potest g saluari opinio Hosti. tanq. tutior.

Quomodo autem et quando bellatores efficiantur irregulares: maxime quo ad clericos. Jo. cal. et Jo. an. in nouella in. c. petitio. extra eo. sic distinguunt. Clericus aut vtitur armis incotinenti repellendo vim vi: et euz debito moderamine. Aut aliter. Si primo modo: etiam si occidat: vel mutilet. non est irregularis: cum scilicet facit ad sui defensionem. di. i. ius naturale. Si aliter facit. aut agit de licentia pape. aut proprio motu. Si de licentia pape: puto q. in bello iusto vti potest armis offensilibus. Nam inter alia que faciunt bellum iustum est auctoritas pape vel principis. Et tunc si occidit vel mutilat: non est irregularis: ex quo papa dedit sibi licentiam. Nam cum irregularitas sit pena: p constituciones canonicas introducta. ex quo papa potuit dare licentia clerico: r auctoritatem vtendi armis quibuscuq. etia sine metu irregularitatis dando hmoi licentia: videt q. abstulit ab eo incurisionem irregularitatis. Hoc quidaz dicunt verum q. papa hoc exprimeret. Al's secus. Sed quibusdam alijs videt q. etiam sine expressione no fieret irregularis. si motu proprio clericus vti armis. tunc aut in bello iniusto: aut iusto. Si in bello iniusto: planu est q. no est sibi licitum: siue suis fauore prester: siue vt timorem incutiat aduersarijs. Et si ibi aliqui sunt occisi vel mutilati: irregularis est. xxij. q. viij. c. j. et. ij. Si in bello iusto. puta. pro defensione patrie vel alioz. xxij. q. iij. fortitudo. Et tunc poterit interesse etiam cu armis defensionis. No tñ debet pugnare: sed hortari poterit. xxij. q. viij. vt pridē. Et cu armis offensilibus no debz ibi ee: nisi ea intentione vt defendat: no vt pugnet. xxij. q. viij. clerici. Et si in tali bello est aliqs occisus vel mutilatus ab ipso clerico est irregularis. Si autē ipse neminem occiderit vel mutilauerit: no est irregularis. licet quis ab alijs occisus sit vel mutilat. Ad tollendū tamē duplicitatis ambiguit ad cautelam hoc casu: potest sibi imponi pna. Et sic intelligitur. extra de ele. pcul. presentium. Si vo in tali bello clericus vulnerauit aliquem: sed no occidit. vel mutilauit: distigue. Aut talis vulneratus: sit it postea occisus ab alijs. r tunc subdistigue. vt sit pra dictu est. aut habuit animum occidendi: r est irregularis. aut non. Et tunc etiam distigue. q. aut vulnus ipsius clerici pot discerni ab alijs vulneribus et tunc no est irregularis: si vulnus no est mortale. Aut no pot discerni. Et tunc. ppter dubium iudicatur irregularis. Nota tamē q. ex hoc q. papa dat licentia clericis q. intersint bello: non tamen videt ex hoc licere clericis vti armis nisi ad defendendum. no aut ad occidendum aggrediendo nec etia paganu. Sed pnt tñ interesse ad hortandū alios xxij. q. viij. omi. r. c. se. hec Archi. fl.

Qui etiam se mutilat ex impatientia vel etia si hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. lv. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Horre canonice.

Utrum clericus teneat ad horas canonicas. Rñ. fm Panoz. in. c. j. de cele. mis. Et Car. in de men. prima. eo. r. q. quilibet promotus ad sacros ordines tenetur ad diuinum officium. Secundo. quilibet beneficiatus quatumcumq; modicum sit beneficium: etiam si beneficium sit de patrimonio. Et hoc si patrimoniu factum est beneficium. Als non. Adde tertium fm Asten. q. licet religiosus no teneatur ad horas ratone qua religiosus. vt patz in religiosis laicis: tñ tenetur si est ordinatus in sacro vel etiam ex statuto religionis. possunt omis clerici obligari etiã non ordinati. Et p hoc patet quid dicendũ de fratre p fessis in ordine minorũ: qui ex p̄suetudine ordinis vocantur clerici. licz no sint in sacris: nec etiam habeant primã tonsuram. An teneantur ad officiu: Et p predicta patz q sic. Et hoc etiã tenet magister Bar. de pis. super. iij. c. regule. vbi dicit q in ordine mi. sunt fratres in duplici differentia. Quidã sunt diuino cultui deputati et literati. Et alij illiterati: seruitio p̄fatorũ deputati. Et sic expresse innuit: q tales fratres p̄fessis: licet no hãnt primã tonsurã: ex cõsuetudine ordinis nominantur clerici: et sic obligantur ad officium clericorũ. Als ad nullum officiu tenerentur. qd non est dicendũ. Nec ob. si dicat q appellatio ne clericorũ: saltem in materia penali no veniũt illi qui saltem non habent primam tonsuram. Nam patet responsio ex p̄dictis: q illud verum: nisi aliter constaret de mente fundatoris regule: qui potuit et voluit etiam non ordinatos obligare. ad diuinum officium. Idem credo sit in alijs religionibus.

An autem clericus in minoribus reletur ab officio diuino: si est absens ab ecclesia: in qua e beneficiatus ex causa rationabili: et deseruit ecclesie p vicarium. De. et Ab. dicunt in dicto. c. j. q sic. Et hanc differentia assignant inter clericum constitutum in sacris: et constitutum in minoribus beneficiatum. Allegant. c. peruenit. de ap. facit. c. cum ex eo. de elec. li. vi. Sed Panoz. ibi non placet hec opinio. nec illa iura hoc probant. Nam loquuntur quo ad officium ecclesie. nam ex iusta causa quis excusat non tamen releuat: quin teneat dice re in priuato.

Sed dubitatur. An isti beneficiati existentes in minoribus: ex quo deseruiunt p vicarium: teneantur dicere officium: Et videt q no: q p̄dicti videtur teneri ad officium ratione beneficii: sed beneficio satisfactum est: ex quo deseruiunt per vicariũ. hanc opinionem refert Jo. an. in dicto. c. j. et non reprobat: nec expresse approbat. Et idem facit Jo. de ligua. in dicta de j. Sed ipse Jo. an. in si. d. c. j. dicit vnum dictum: per quod tacite videtur recedere a dicto De. et Ab. Dicit eniz se libenter vidisse q ecclesia fecisset statutum: vt clericus saltem in minoribus beneficiati: non curati: excusarentur occasione studij ab officio dicendo deseruendo ecclesie p vicarium: et dicendo officium beate virginis. Et

sic apte vi sentire q cessante statuto ecclesie: q clericus in minoribus beneficiatus no excusatur: q nis deseruiat per vicarium: et ipse dicat officiu beate virginis. Etiam si ipse sit absens ex probabili causa: vt studium. Et Panomita. credit hanc opinionem veriorẽ et tũriorem. Et predictis inferitur: q clericus in minoribus non beneficiatus ad nullum officium diuinũ tenetur. nec ad septẽ psalmos nec aliud. Ex quo nullo iure cauetur. Et Panomitanus in dicto. c. primo dicit q hoc habet generalis consuetudo: que non dicentes excusat.

Utrum clericus non dicendo horas peccet mortaliter: Rñ. fm Ol. qui ex aliqua necessitate fm formam ecclesie non dicit. puta. propter defectum visus. vel infirmitatem: vel paupertatem: vt quia libro caret. recompenfat tamen per equiuales. puta. per psal. vel orationem dominicam non peccat. Similiter no peccat mortaliter q verba quidẽ dicit: licet ad illa no attendit: q cum p̄ceptũ de dicendo horas sit de iur̄ positino: no refert nisi ad ea: q sub iudicio humano cadere p̄st. Et ista sunt q exercentur per actus exteriores: non autem interiores. Et sequentes hanc opinionem dant tale exemplum de illo. vitz qui vult ire ad sanctũ Jacobum et posuit se in itinere animo p̄plendi votum: quia non est necesse q semp habeat in animo sanctum Jacobũ sed sufficit q ab initio intendat. Et hoc idem videtur voluisse Scot. in. iij. vbi dicit q in conferendis sacramentis: non sufficit intentio habitualis nec requiritur actualis: sed bene requiritur virtualis: quia in virtute illius intentionis prius habite actualiter. s. in principio facit omia q facit: tanq ex radice. Sic in posito. vide de hoc sup̄ Baptismũ. iij. Hosti. etiam dicit vt notat. Archi. fl. in sum. q in p̄cepto est horas dicere: sed alia que in deuotione consistunt: suadendo dicunt. Et hoc est qd dicit tex. in. c. dolentes. extra eo. ibi: qñtum deus dederit. per que verba apposuit p̄silũ fragilitati humane p̄patiendo: quasi dicat precipimus vt vnusquisq; dicat horas suas: attentionem autem et deuotionem in p̄cepto no ponimus: sed gratie dei fm q ipsam dare voluerit duximus relinquendum. Et hunc intellectum teneas: quia benignior est. et quia non debet ecclesia alicui laqueũ imponere. xvij. q. j. de viduis. hec Archi. f. et hen. boych. Idem Pet. de pal. dicens q euagatio que est preter intentionem: et propter occupationes p̄cedentem licitam peccatũ no est. Secus si p̄pter illicitãz. Sz si euagatõz aduerteret: et solũ fm actũ exteriorẽ. licz sit temeraria et grauis: forte non tamen mortale: nisi propter p̄emptum. Et ideo licz dicendo officium cogiter aliud: non videtur transgressor p̄cepti ex natura facti. Si autem euagatio mentis sit ex hoc q aliquis scienter se occupat in actu exteriori qui non secum. patitur attentionem: vt exercitium manuale: tunc videtur esse culpa mortalis: et directe contra p̄ceptũ dicto. c. dolentes. Sed si dicens officium aliqua verba pretermitit: non oportet q propter hoc a capite re-

[Marginal notes on the right side of the page, partially cut off and difficult to read.]

sumat disturbando officium: immo etiam si dicen- do in choro cum alijs: ex aliqua necessitate preter- misit psalmum: vel lectionem. vel aliquid huiusmodi et non aliter potest omissum supplere: nisi subtrahendo vocem ab adiutorio chori: melius est pertran- sire: quod officium chori diminuire. Et si is qui tene- tur ad horas: ex industria: vel negligentia sola omit- tat: mortaliter peccat dicto. c. dolentes. Et fm eu- des: Q. non sunt tot peccata: quot sunt hore omis- se: quia totum officium vnius diei est totum vnu integratum ex suis partibus. Et ideo precepto vno precipitur: et transgressor non transgreditur nisi vnum preceptum. Et hoc tanto amplius quanto plures partes eius omittit: quotiens autem reco- datur de officio dicendo: et ponit non dicere: toti- ens mortaliter peccat.

¶ Vtrum scholaris. qui tenetur ad horas cano- cas dimittens eas dicere vna die propter studiū et lectiones ex proposito et spe dicendi in alio die pec- cet mortaliter? Rñ. fm Hen. d. gan. Si dimittat hoc absq; legitimo impedimento: peccat mortali- ter. Sed questio nostra querit vtrum studiū pos- sit esse ita legitimum impedimentum omittendi ho- ras: quia licet dimittere sit de se peccatum: tñ pro- pter maius malum evitandum amittit rationem peccati. Plus em̄ tenet occurrere scandalo: ad qd tenet ex diuino precepto: qd dicere horas ad quas te- netur ex precepto ecclesie. vnde in hoc potest ecclesia dispensare: non in primo. imo peccat dicendo ho- ras: et non occurrendo illi scandalo. Si autē nō sit ta- lis necessitas: h̄ potest dimitti lectio et studiū sine tali discrimine: vel scandalo mortali aut potuit p- uidere rationabili coniectura qd vcturū erat. et p- uenire dicendo horas: tñc omittēdo peccaret mor- taliter. hec Hen. Causa autē rōnabilis: esset si p- pulus moueret ad arma vel scādālū magnū vcturū esset quib; verisimiliter posset obuiari. Pos- set etiā dici qd causa rāōnabilis omittendi esset: si talis clericus esset solennis p̄dicator: vel lector. Et ppter casum inopinatum necesse esset omittere p̄di- cationem: vel lectionē si haberet dicere officium: tñc enim omittendo officium: nō esset indicanduz de mortaliter: cum proposito tamen alia die satisfaciendi. Simile habes infra. c. ieiunium. de p̄dicatore solen- ni qui omittit ieiunium ecclesie. ppter predicatōnem cum non potest facere vtrunq; et non peccat: cuz non sit intentio ecclesie statuentis ieiunia per hoc impedire alias magis pias et necessarias causas.

¶ An autem clericus infirmus excusetur ab offi- cio? Rñ. fm Inno. qd aut talis est infirmitas que multum noceret sibi ppter officium dicendum: et tñc excusat. Secus si nō multū noceret. vt in febre quartana vel febricula.

¶ An autem clericus infirmus non valens dice-

re officium: saltem teneatur audire? Dic qd hoc nul- lo iure cauetur.

¶ An autē nō valens dicere officium ppter infirmi- tatem: teneat postmodū cessante infirmitate illud resumere? Rñ. Inno. qd non. Et Panor. in. c. ex parte. de obser. ic. dat exemplū a simili: de nō valē- te ieiunare in quadragesima. cui nō iniungit vt iei- iunet alio tempe: vt in. c. ij. de obf. ic. Item si tene- or p̄stare operas certo tpe: et impedior: nō sum ob- ligatus in alio tempe. vt est tex. in. l. si non fortem. S. libertus. ff. de p̄dit. inde. Et si mihi relinquatur vsufructus biennij futuri: si impedior: nō possum petere vsufructum alterius biennij: quia nō est idem vsufructus. vt in. l. si vsufructus mihi i bi- ennium. ff. de vsufu. le.

¶ An autē ille qui tenet ad officium: teneat dicere antiphās et responsoria: vt sufficiat audire. Dic qd antiphās quilibet tenetur dicere: qd cantant vni- uersaliter ab omnib; fratribus. Secus vō de respō- sorijs: qd cantantur vt plurimum a cantonibus dū- tarat.

¶ Quid in clerico qui diu dimisit officium sine cā legitima et confitetur. An cōfessor: debeat dare pe- nitentiam: qd iteret totum officium omissum. An mutare possit penitentiam. Dic fm Inno. qd mu- tare potest.

¶ An autē clericus nō dicens officium sine causa rōnabili teneat restituere fructus. R. qd non. vide diffuse s. Clericus. iij.

¶ An autem officium beate virginis sit in precepto Fo. de ligna. in. d. de. j. dicit qd hoc iure nō proba- tur. Tamen p̄munis p̄suetudo est vt p̄p̄tē inter horas canonicas. Et hoc verisimuz putat panor. Nam ordo antiquus est ab ecclesia tradit: vt eti- am publice dicatur in ecclesia certis temporibus: qd nō esset: si nō esset in precepto. Nam multa p- traditionem antiquoz patrum: sunt in precepto. que nō reperiunt. scripta. xj. di. ecclesiasticaz. et. j. e. cum marthe.

¶ Quid si clericus sit p̄bendatus in duab; eccle- sijs: cui officium dicit. R. fm Tho. in quolibet suf- ficit quidē qd semel officium dicat fm p̄suetudinem alicuius ecclesie: in quib; h̄z p̄bendā. et videt qd de- beat dicere officium illius ecclesie: in qua maiorē habz gradum: quib; forte in alia pinguiorem obtineat p̄bendam.

¶ Clericus de iure diuino tenet ad septem horas canonicas: h̄ nō sunt de iure diuino: qd ad determi- nationē. vñ officij seu determinatio et distinctio officij est de iure positivo. Sz septies laudare deū est de iure diuino. Et qd infert Panor. qd papa licite pōt dispensare circa mutationē officij: h̄ nō pōt dispensare vt clericus nō teneat dicere aliqd offi- cium. Licet land. et Fo. de li. in. d. de. j. aliter senserit Quaz horaz: tres sub nocturno officio p̄bendū tur. i. matutinū prima et p̄pletoriū. Alie vō quatu- or: hore dicunt officium diurnum.

¶ Vtrum liceat dicere matutinas de sero. Resp. fm Thomam in quoli. Si quis diceret matuti- nas propter necessitatem honestaz occupationū: v ij

q. collatio hanc officij de- ... am si ius laicis et probabi- ... am. Et panor. ord. hanc ... em et hanc. Et p̄dicos in ... um m̄tibus non beneficiis ... am dicitur vna. ad. l. sep̄ ... d. de quo nullo modo. Et ... in dicto. c. p̄m. v. l. q. d. ... l. deinde que non vna. ...

